

MODERN PİYANO TEKNİKLERİ ve İKİ ESER

EXTENDED PIANO TECHNIQUES AND TWO PIECES

Yrd. Doç. Şirin Akbulut Demirci
Uludağ University, College of Education,
School of Fine Arts Education,
Music Education Department Bursa, Turkey
akbulut.sirin@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Mesruh Savaş
Uludağ University, State Conservatory, Bursa, Turkey
mesruhsavas@gmail.com

ÖZET

“Modern Teknikler” müzikte kullanılan icra teknikleri olup bu teknikler geleneksel olandan söyleme veya çalma teknikleridir. Modern piyano tekniklerinin kullanımı müzik tarihinin her döneminde var olmuşsa da, 20. yy. müziğindeki kullanımı çok daha yaygındır. Pek çok çağdaş besteci çalgıların farklı teknik olanaklarını araştırmakta ve şüphesiz bu yöntem çağdaş eserler için çalgısal renklerin çeşitliliğini artırmaktadır. Modern piyano teknikleri alışılmışın dışında ses üretme teknikleridir. Bu araştırmada Mesruh Savaş’ın (1978-) 2011 yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda uygulanan “Modern Piyano Teknikleri ve Müzik Öğretmenliği Programında Uygulanması” adlı proje için bestelediği ilk iki eserin müzikal analizi yapılmıştır. Böylelikle bu iki eserin piyano edebiyatı içindeki yeri ve piyano edebiyatına katkıları incelenmiş ve araştırmanın sonucunda eserlerde sağ ve sol el parmak ucu ile pizzicato yapma, demir keski, ataç ve demir para gibi değişik araçları kullanarak metalik sesler elde etme gibi tekniklerin kullanıldığı görülmüştür. Modern teknikleri kullanılarak yazılan eserlerin incelenmesiyle bu konuda sadece bir doktora tezinden oluşan Türkçe literatüre katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Anahtar Sözcükler: modern piyano teknikleri, piyano eğitimi, piyano edebiyatı, Türkiye

ABSTRACT

“Contemporary Techniques” are those untraditional music singing or playing techniques. Although the use of extended piano techniques were used through every period of music history their application in music since 1900’s has become much more common. Many contemporary composers search different technical possibilities of instruments and these techniques increase the instrumental colors for contemporary works. Extended piano techniques are techniques for producing unique sounds. In this study, Mesruh Savaş’s (1978-) first two compositions which were composed for the project “Extended Piano Techniques and Teaching in Music Education Departments” was chosen as an example and were analyzed. Their contribution to music literature and their place and importance was examined and searched. Thus, it was observed that the extended techniques utilized in these pieces are playing pizzicato with right and left hands fingertips, using different tools like chisel and paper clips for achieving different colors. According the limited literature about subject, like only one doctorate thesis in Turkey, by making this analysis this study will make important contributions to the literature.

Keywords: extended piano techniques, piano education, piano literature, Turkey

GİRİŞ

Modern piyano çalma teknikleri çok çeşitli olmasına rağmen şu şekillerde bir sınıflandırılma önerilebilir:

1. “Hazırlanılmış Piyano”, yabancı nesnelerin piyano çalmaya eklenmesi ile ses tınılarının değiştirilmesi şeklinde oluşturulur. Buna tellerin arasına ya da üzerine kağıt, çivi, metal parçası, kalem, cam çubuk, mızrap vb. yerleştirilmesi örnek olarak verilebilir. John Milton Cage Jr. Bu yöntem ile pek çok dans formunda çalışma ve birkaç konser parçası bestelemiştir. Bunlardan en çok bilineni ise *Sonatas and Interludes* (1946-1948) adlı eseridir.¹ George Crumb sıra dışı sesler ve modern teknikler ile tanınmaktadır.² Örnek olarak; konuşan flüt (sanatçı enstrümana üflerken konuşmaktadır) ve kapağı açık bir piyanoya dökülen cam misketler verilebilir. Crumb’ın şu eserleri bu tekniklere örnek oluşturmaktadır: *Makrokosmos, Volume I* (1972), hazırlanılmış piyano için *Proterozoic (Var.II)* (titreyen tele ataç takılması uygulaması).³

¹ John Milton Cage (Eylül 5,1912- Ağustos 12, 1992) Amerikalı besteci, filozof, şair, müzik teorisyeni, sanatçı ve grafiker.

² George Crumb (Ekim 24, 1929) Amerikalı modern müzik bestecisi.

³ <http://www.lunanova.org/PianoET/>

2. “Telli Piyano” tellere doğrudan ya da başka bir temas yöntemi ile vurularak ya da tellerin gerilmesi ile kullanılır. Henry Cowell⁴ piyano tuşlarına vurmaya yerine ya da piyano tuşlarına vurmaya ek olarak tellere doğrudan müdahale edilmesi şeklinde gerçekleştirilen piyano ile ilgili modern teknikleri toplu olarak tanımlamaktadır. 1920’ de Cowell öncülüğünde, bu tür teknikler yenilikçi klasik müzik bestecileri tarafından sıklıkla kullanılır olmuştur⁵. Bu tekniğin kullanıldığı örnek eserler şunlardır: George Crumb, *Makrokosmos, Vols. 1 and 2* ve Henry Cowell, *A Continuum Portrait, Vol. 1.* ve *A Continuum Portrait, Vol. 2, Piece for piano with Strings* ve *The Banshee*, Cheryl.
3. Piyano ile ısıklık çalmak, şarkı söylemek ya da konuşmak. Örnek olarak Berkant Gençkal’ın iki piyano bir perküsyon için *La Liberation* adlı eseri verilebilir.
4. Bir ya da birkaç tuşa sessizce bastırmak, ilgili tellerin serbestçe titreşmesine izin vermek, böylece bir çeşit yankı efekti oluşturmak. Bu tekniklerin kullanıldığı esere örnek olarak Mesruh Savaş’ın *Le Chant Des Voyalles* adlı eseri verilebilir.
5. Teller üzerinde glissando⁶ yöntemi ile kullanılan teknikler şunlardır: Parmak ucu ile glissando, tırnaklarla glissando, yukarı-aşağı doğru glissando, amortisörlerin önünde ve arkasında glissando yapma, teller boyunca glissandolar ve pizzicati.
6. Diğer bir teknik ise üst ses kombinasyonu tekniğidir. Bu da şöyle örneklendirilebilir: Tuş vuruşu ile kombinasyon halinde, pizzicato ile kombinasyon halinde, bas telleri üzerinde tırmalama ile kombinasyon halinde. Crumb’ın *Voice of the Whale, “Sea Theme glissando”* adlı eseri icra edilirken teller üzerinde parmak ucu ile hızlı glissando yapmayı gerektirir.
7. Ellerin, avuç içinin, yumrukların kullanımı ya da vücudun diğer parçalarının da kullanımı ile tuşlara vurulması. Basit çalma tekniklerinden avuç içi ile vurmaya örnek olarak Jennifer Stasack’s *Crossing Rivers IV*, 4. Bölüm, 6-8 ölçüler gösterilebilir.
8. Piyanonun farklı parçalarının vurmaları çalgı olarak kullanılması. Örneğin dış kenarının kullanılmasını Luciano Berio Cavaliere di Gran Croce Omri⁷ deneysel çalışmasında uygulamıştır: Aslında 1968’ deki bestesinde: “Sinfonia for Voices and Orchestra” numaralandırılmış ve *Sequenza* başlıklı solo parçaları serisinde uygulamıştır.
9. Ellerin avuç içi ya da yumruklar ile mikroton kullanımı. Gövdenin diğer parçaları ile tuşlara vurulmasında Charles Edward Ives⁸ geniş kapsamlı olarak uluslararası öneme sahip ilk bestecidir. Onun eserleri çok tonluluk, çoklu ritim, ton parçaları, rastgele elemanlar ve çeyrek tonlar içermektedir. Bir örnek olarak, Charles Ives tarafından bestelenen *Three Quarter Tone Piano Pieces* (1923–24)⁹ (üç çeyrek tonlu piyano parçaları) ve *Piano Sonata No. 2, Concord, Mass., 1940-60*, genellikle *Concord Sonata* olarak bilinir. Besteciler tarafından en iyi bilinen ve en saygı duyulan parçalardan biri olup, ikinci bölümde, piyanonun tuşlarına 14 ¾ inç uzunluğunda bir tahta parçası ile basılarak gerçekleştirilmiş bir akor kümesi bulunmaktadır.
10. Ayak teknikleri ile çalma. Bunlar ise şöyle özetlenebilir. Orta pedalı tutma, sağ pedal vasıtasıyla eko başlatma, sessiz darbe yemiş tuşlar vasıtasıyla eko başlatma, kombinasyon halinde pedal ilavesi.

Modern piyano teknikleri ile ilgili yazılmış tek Türkçe kaynak Serla Balkarlı Can’ın Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Kasım 2002’de hazırladığı *John Cage’in “Hazırlanmış Piyano”su ve Endonezya Geleneksel Orkestrası “Gamelan”* adlı Sanatta Yeterlik tezidir. Can bu tezinde John Cage’in hazırlanmış piyanosu hakkında yapılandırılmış bilgiler ve hayatı, kitapları, çalışmaları ve içerisinde bulunduğu müziksel stiller, New York Okulu ve hazırlanmış piyano hakkında bilgiler vermektedir. Bu teknikleri anlatan yabancı kaynaklar bulunabilirken bu tekniklerin tam olarak tanıtıldığı ve nasıl çalındığını açıklayan Türkçe bir kaynak bulunmamaktadır. Örneğin Fuat Kent’in Almanca yazdığı ve modern piyano tekniklerini seminerlerinde tanıtırken kullandığı notlar bulunmaktadır. Özellikle telli piyanoyu veya hazırlanmış piyanoyu tanıtırken, bu alana katkı sağlayan ve tekniklerle adı anılan bestecilerden söz ederken bu tekniklerin kullanımı anlatılmaktadır. Sadece U.Ü. Araş. Gör. Şirin Akbulut’un 4-8 Şubat 2010 tarihinde düzenlenen WCES konferansında

⁴ Henry Cowell (Mart 11, 1897 – Aralık 10, 1965) Bir Amerikalı besteci, müzik teorisyeni, piyanist, öğretmen, yayıncı ve menajer.

⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/String_piano

⁶ Parmağı tuşların üzerinden hızla geçirme.

⁷ Luciano Berio, Cavaliere di Gran Croce OMRI (ekim 24, 1925 – May 27, 2003) italyan besteci.

⁸ Charles Edward Ives (Ekim 20, 1874 – May 19, 1954) Amerikalı modernist besteci.

⁹ Cowell, Henry; Sidney (1969). *Charles Ives ve His Music*. Oxford: Oxford University Press.

sunduğu “The Use of Extended Piano Techniques at Conservatories in Turkey” adlı çalışmasında bu tekniklerin piyano eğitimine uygulanırılığı ve eğitim boyutunun tartışıldığı görülmektedir. Araştırmada müzikal analiz yöntemi kullanılmış ve bu yöntemle açıklanan eserlerin çalıcılara ve modern tekniklerin eğitiminde tekniklerin nasıl uygulanacağı ile ilgili öğrencilere hazır bulunuşluk sağlayacağı düşünülmektedir.

BULGULAR

Piyano için yazılan “On the Wire” (2011) adlı albüm, modern piyano teknikleri ve hazırlanmış piyano için yedi parçadan oluşur. Albümdeki parçalar U.Ü. Eğitim Fak. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’da yürütülen “Modern Piyano Teknikleri ve Müzik Öğretmenliği Programı’nda Uygulanması” adlı proje kapsamında bestelenmiştir. Proje öğrencilere modern piyano tekniklerini öğretmeyi ve çalgının alışılmışın dışındaki tınısal zenginliğini keşfetmelerini amaçlar. Bu amaçla albümdeki parçalardan her biri öğretici amacı da düşünülerek modern piyano tekniklerinden bir veya birkaçı temelinde, teknik ve tınısal olarak basitten karmaşık olana ilerleyen bir düzende bestelenmiştir.

Bu modern piyano teknikleri temel olarak çalgının tuşları yerine çalgının tellerinin kullanılmasından oluşmaktadır. Çalgının asıl sesi üreten elemanları olan tellerin tuşlar yerine doğrudan el, parmak, tırnak ya da diğer objelerle çalınması bambaşka bir tını dünyasına rehberlik eder. Bu yeni çalma yöntemlerinin amacı geleneksel tuşeli piyano icrasını dışlamak yerine onu yeni tınısal araçlarla zenginleştirmeyi amaçladığından ve parçaların piyanistler tarafından çalınacağı göz önüne alındığından parçalarda yeni çalma biçimleri ile birlikte geleneksel piyano icrası da egemen olarak varlığını devam ettirmektedir.

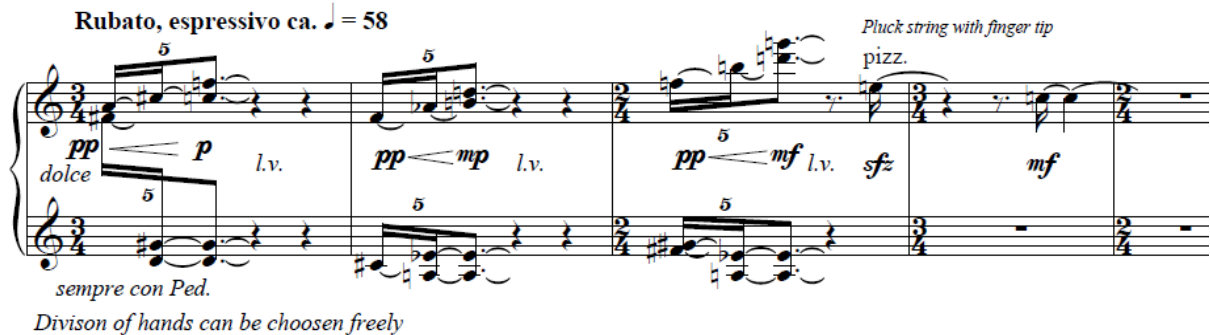
Albümün birinci parçası telli çalgıların ortak doğasına atıfta bulunmak amacıyla keman ailesindeki çalgılarda sık duyulabilen iki tekniğe vurgu yapar: pizzicato ve glissando. Pizzicato keman ailesindeki çalgılarda olduğu gibi telin parmak ucu ile çekilerek çalınmasıdır ve piyano da rahatlıkla uygulanabilmektedir. Glissando parmağın bir perdeden diğer bir perdeye kaydırılarak geçirilmesidir. Piyanonun tellerinin keman tellerine göre çok daha sert ve gerilimli yapısı bunun parmaklarla çalınmasını güçleştirdiğinden tel üzerinde gerekli baskının oluşturulabilmesi için bu teknik parmak yerine bir keskinin kullanılması ile gerçekleştirilir.

Albümün ikinci parçası, birinci parçadaki yeni çalma biçimlerine ilaveten tellerin el ile susturularak çalınması ve tellerin titreşim enerjilerinin bir kısmını başka bir tele aktaracakları telin başka bir tel ile çalınmasını örnekler. Parçada bu amaçla bükülmüş tel ataç kullanılması önerilmişse de icracıların benzer tınısal sonuçları üretebilecekleri diğer yöntem ve araçları denemeleri istenmiştir.

1. Eser

Modern tekniklerle yazılan çoğu eserde piyanonun telleri de kullanılmaktadır. Bu nedenle çalmaya başlamadan önce telleri ayırt etmek için kullanılan seslerin üzerlerine notaların yazılı olduğu yapışkanlı kâğıtlarla işaretlenmesi gerekir.

Rubato, espressivo ca. ♩ = 58

Pluck string with finger tip

pizz.

pp dolce *p* *l.v.* *pp* *mp* *l.v.* *pp* *mf* *l.v.* *sfz* *mf*

sempre con Ped.

Divison of hands can be choosen freely

Örnek1: İlk dört Ölçü.

Örnek 1'de eser iki elin tuşe üzerinde serbestçe çaldığı ilk üç ölçünün ardında sağ el parmak ucuyla çalınan mi ve do seslerinde yapılan pizzicato ile devam etmektedir.

1.
ord.
p
5 5 5
5 5 5
muted strings immediately
pizz.

Örnek 2: 5.-7. Ölçüler.

İkinci örneğin sonunda, kullanılan pedalin aniden ayağın çekilmesiyle tüm seslerin birdenbire susturulması amaçlanmaktadır.

legatiss.
3 3 3
3 3 3
poco rit.
in tempo
pizz.
pp
mf
mf

Örnek 3: 9.-12. Ölçüler.

Üçüncü örnekte tekrar tuşe üzerinde çalınan arpejler ve oldukça bağlı çalınan onuncu ölçünün ardından tekrar parmak ucu ile mi ve do notası pizzicato çalınır.

Use a chisel with smooth cutting edge. Apply chisel (held at r.h.) to F# string to produce written pitch C and slide chisel smoothly along string to play gliss. and to produce various pitches.

13
gliss.
gliss.
ord.
mp
mf

Örnek 4: 13. Ölçü.

On üçüncü ölçüde sol el ile hızlanan ve yavaşlayan fa# çalınırken sağ el aynı telin üzerinde metalik bir ses tınısı yakalamak için demir keski kullanır.

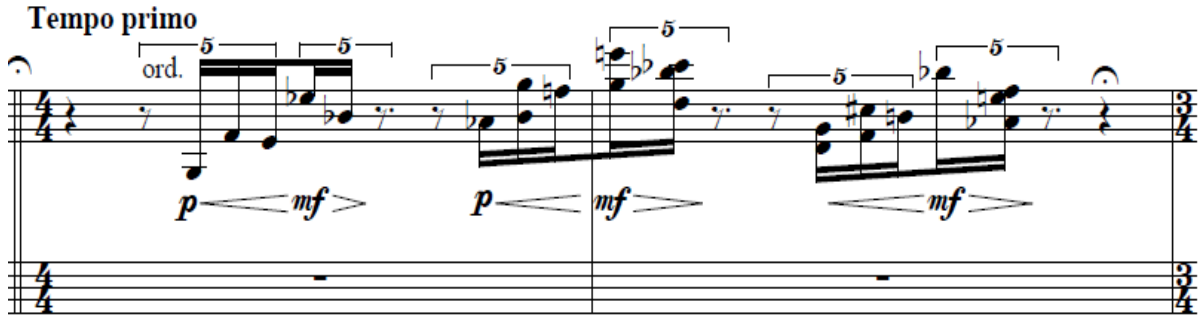
Lontano ♩ = 74

Örnek 5: 14.-16. Ölçüler.

Örnek beşte bu kez pizzicato sol el parmak ucu yapılırken sağ el tuşe üzerinde çalar. Aynı bölüm sağ elde önce 14. Ölçüde do sesinden başlar daha sonra 18. Ölçüden fa# sesinden başlayarak tekrarlanır.

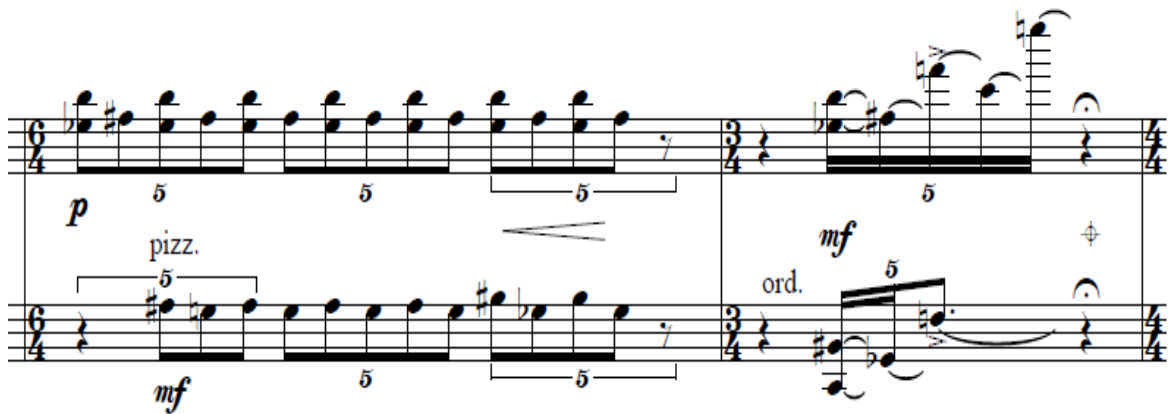
Tempo primo

Örnek 6: 21.-22. Ölçüler

Altıncı örnekteki ölçüler tekrar tuşe üzerinde çalınır.

Yedinci örnekte sağ el tuşede çalarken sol el parmak ucu pizzicato yapar ve 27. ölçüde tekrar sesler pedalın ani kaldırılmasıyla susturular.

Örnek 7: 26.-27. Ölçüler.

Örnek 8: 28.-30. Ölçüler, eserin sonu

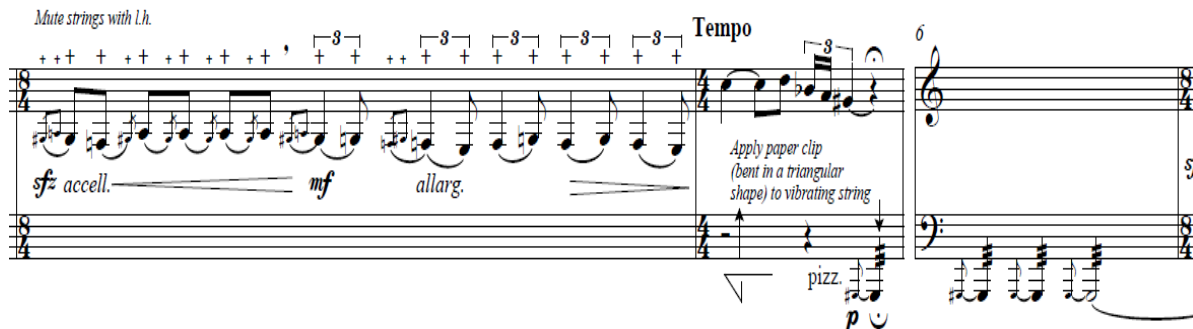
Eser tınların kesilmeden devam etmesini belirtmek amacıyla üç satırlı bir portenin kullanıldığı ve mi fa# notaların tellerindeki pizzicatosuyla sona erer.

2. Eser

Örnek 9: 1.-2. Ölçüler başlangıç.

Eserin başlangıcında sol# teli üzerinde sol el pizzicato yapar ve pizzicato yapılıp yapılmaz demir para ile metalik bir ses titreşimi oluşturur.

Örnek10: 3.-5. Ölçüler.

İkinci eserin üçüncü ölçüsünde sağ el tuşe üzerinde ezgiyi çalarken sol el tellerin üzerine koyularak sesler susturulur. Sol el susturma “+” işaretiyle gösterilmiştir. Dördüncü ölçünün sonunda sol# teli bu kez üçgen şekline dönüştürülmüş metal atacın sol# telinde sol el parmak ucuyla yapılan pizzicatounun hemen ardından tele dokundurulması ile çalınır.

Touch string
at proper node
for 5th partial harmonic

Tempo

sfz accell. *mf allarg.* *p* *p*

Örnek 11: 6.-7. Ölçüler.

Altıncı ölçü, onuncu örnekteki üçüncü ölçü gibi aynı tekniklerle çalındıktan sonra sol sesinin tuşede çalınması ve parmak ucuyla sol sesinin beşinci doğuşkanı si sesinin çalınması istenmiştir.

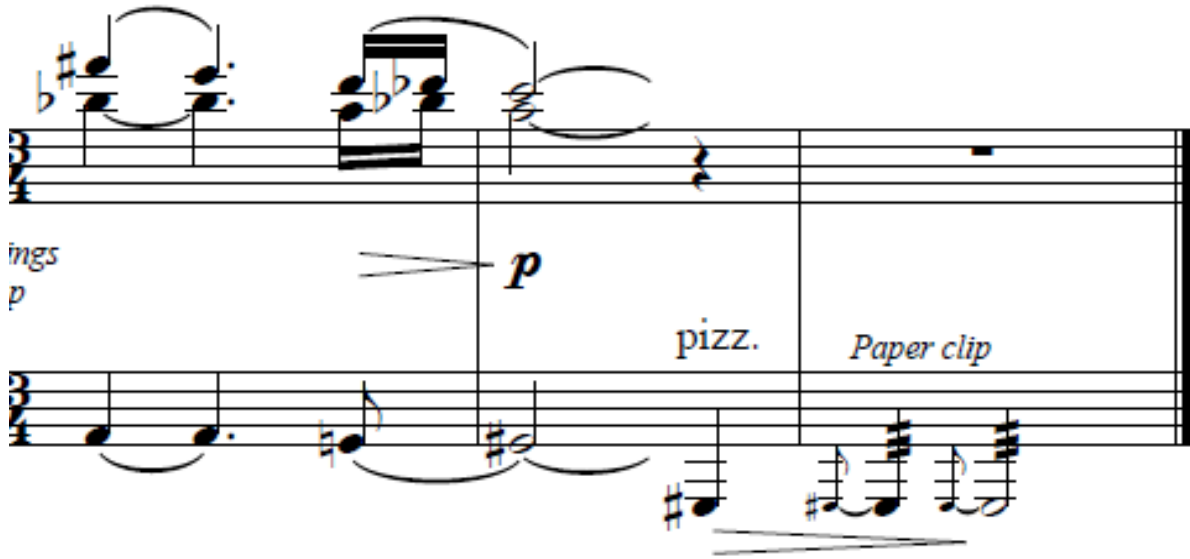
*gliss. over strings
with paper clip* *Paper clip*

gliss. *pizz.* *pizz.* *gliss. over strin
with paper clip*

Paper clip *pizz.* *pizz.* *gliss.*

Örnek12: 12. Ölçü

On ikinci ölçüde daha öncede pizzicato çalınan telin ve atacın kullanılmasıyla elde edilen sestem sonra demir ataçla sol# la telleri boyunca glissando yapılır ve la sesinde yapılan aynı sol# pizzicatounun ardından tekrar la sol#arasında teller boyunca glissando yapılır.

Örnek13: 13.-15. Ölçü eserin sonu.

İkinci eser tekrar sol# sesin üzerinde yapılan pizzicato ile sona erer.

SONUÇ

Sonuç olarak 2011 yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda uygulanan "Modern Piyano Teknikleri ve Müzik Öğretmenliği Programında Uygulanması" adlı proje için bestelenen iki eserin müzikal analizi yapılmış. Eserlerde değişik tınılar elde etmek için piyanoda alışılmışın dışında sağ ve sol el parmak ucu ile pizzicato yapma, demir keski, ataç ve demir para gibi değişik araçları kullanarak metalik sesler elde etme, glissando, pizzicato gibi tekniklerin kullanıldığı görülmüştür. Eserler Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin icra edebilecekleri düzeyde yazılmış olmalarıyla piyano edebiyatı içinde önemli bir yere sahip oldukları düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Can, S.C. (2002) *John Cage's "Prepared Piano" and Indonesian Traditional Orchestra "Gamelan"* which was submitted for proficiency in arts University of Anatolia, Social Sciences Institute, Eskişehir.

- <http://www.encyclopedia.thefreedictionary.com>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Extended_technique
- http://en.wikipedia.org/wiki/String_piano
- <http://www.lunanova.org/PianoET/>
- <http://www.encyclopedia.thefreedictionary.com>

Extended Abstract

"Extended Techniques" are those untraditional music singing or playing techniques. Extended piano techniques obtain unusual sounds or instrumental timbre. Although the use of extended piano techniques were used through every period of music history their application in music since 1900's has become much more common. As an example Robert Schumann used silent pressing technique into his *Carnaval*. Even if there are so many kinds of extended piano techniques, some of these techniques are as follows: 1. Prepared piano, introducing foreign objects into the workings of the piano to change the sound quality (John Milton Cage, *Sonatas and Interludes*). 2. String piano, hitting or plucking the strings directly or any other direct manipulation of the strings (George Crumb, *Makrokosmos, Vols. 1 and 2*). 3. Whistling, singing or talking into the piano, (Berkant Gençkal, *La Liberation*). 4. Silently depressing one or more keys, allowing the corresponding strings to vibrate freely; thus, creating a kind of reverb effect, (Mesruh Savaş, *Le Chant Des Voyelles*). 5. Glissando on the piano strings. 6.

Combinations of the extended techniques (Crumb *Voice of the Whale, Sea Theme* glissando). 7. Using the parts of the body to hit pianos' keys or strings (Jennifer Stasack's *Crossing Rivers IV*). 8. Percussive use of different parts of the piano such as the outer rim (Luciano Berio *Cavaliere di Gran Croce Omri, Sequenza*). 9. Microtones (Charles Ives, *Three Quarter Tone Piano Pieces*) 10. Using pedals for producing different sounds. Many contemporary composers search different technical possibilities of instruments and these techniques increase the instrumental colors for contemporary works. Extended piano techniques are techniques for producing unique sounds. In this study, Mesruh Savaş's (1978-) first two compositions which were composed for the project "Extended Piano Techniques and Teaching in Music Education Departments" was chosen as an example and were analyzed. The project aims to teach students extended piano techniques and to explore the richness of the instrument. Because of this educational purpose: the pieces based on these techniques from simple to complex in a progressive order. The album, "On the Wire" (2011) composed for the piano, has six piano pieces with extended piano techniques. Their contribution to music literature and their place and importance was examined and searched. The first piece of the album refers to the nature of the string instruments family by emphasizing two techniques of these instruments which is frequently heard: pizzicato and glissando. Pizzicato technique can be easily applied by playing on the piano's wire with a fingertip. Because of the differences of the string instrument wire and piano wire making glissando is much harder with fingertip. So that glissando performed with chisel. But the composer also advised to search the other possibilities of other objects like coins, paperclips and ect. In summary thus, it was observed that the extended techniques utilized in these pieces are playing pizzicato with right and left hands fingertips, using different tools like chisel and paperclips for achieving different colors. In the second piece of the album new extended techniques added to the music like muting the wires and using another wire like paperclip to make the vibration on the piano wires. Those two pieces was examined by musical analyze and extended techniques was exemplified with the selected measures. The literature about subject is limited, like only one doctorate thesis in Turkey (Serla Balkarlı Can, "John Cage's Prepared Piano and Traditional Indonesian Orchestra "Gamelan", 2002) and one article from the World Conference on Educational Sciences 2010 (Şirin Akbulut, *The Use of Extended Piano Techniques at Conservatories in Turkey*). The thesis is only in Turkish the other research is in English, so that the literature has only one study about the subject. In the thesis give information about John Cage, his life, works, prepared piano and New York School. There is not any works in Turkey which explain the extended piano techniques history and how they should perform. According the limited literature about subject by making this musical analysis this study will make important contributions to the literature. The aim is to introduce the techniques and explain how they should be performed. This study also examined pieces which are important because pieces were composed for students in music education department so that they can perform these pieces with extended piano techniques.